

HARIDUS- JA
TEADUSMINISTEERIUM

MÄÄRUS

[Registreerimise kuupäev] nr
[Registreerimisnumber]

Riikliku tähtsusega teadustaristu toetamine

Määrus kehtestatakse riigieelarve seaduse § 53¹ lõike 1 alusel.

**1. peatükk
ÜLDSÄTTED**

§ 1. Reguleerimisala

Määrusega kehtestatakse teadustaristu teekaardi koostamise alused ja riikliku tähtsusega taristu toetuse andmise tingimused.

§ 2. Eesmärk

Riikliku tähtsusega teadustaristu toetamise eesmärk on tõsta riikliku tähtsusega teadustaristu teaduspõhiste teenuste taset ja jätkusuutlikkust ning suurendada teadustaristu teenuste kättesaadavust avalikule, era- ja kolmandale sektorile.

§ 3. Mõisted

Käesolevas määruses kasutatakse mõisteid järgmises tähenduses.

1) Teadustaristu on vahendid, sealhulgas laborid, aparatuur, seadmed, teaduskollektsioonid, arhiivid, struktureeritud informatsioon või nende kompleks, ning nendega seotud tingimused, oskusteave, inimressurss, meetodid, materjalid, tegevused ja teenused, mida kasutatakse uute teadmiste loomiseks, teadmiste ülekandmiseks, vahetamiseks ja/või säilitamiseks nii avalikus, era- kui ka kolmandas sektoris.

2) Riikliku tähtsusega teadustaristu on teadustaristu, mille olulisus Eesti teadussüsteemile, ühiskonnale ja ettevõtlusele on märkimisväärne ning mille mastaap ja haare on piisavalt suur, et sellist taristut on võimalikult laialdase mõju saavutamiseks mõistlik ja tõhus keskselt planeerida, tähtsuse järjekorda seada ja riigi poolt täiendavalt rahastada.

3) Eesti teadustaristu teekaart (edaspidi *teekaart*) on riikliku tähtsusega teadustaristu planeerimise vahend. Teekaart on riikliku tähtsusega teadustaristute nimekiri, mis näitab riikliku tähtsusega teadustaristute hetkeseisu ja mis võetakse pikaajaliste strateegiliste otsuste (sh toetuste eraldamise) aluseks. Teekaardil nimetatud teadustaristud võivad olla nii füüsilised objektid, võrgustikstruktuurid kui ka liikmelisused rahvusvahelistes teadustaristutes või teadustaristu organisatsioonides.

4) Riikliku tähtsusega teadustaristu omanik on asutus või partnerasutustest koosnev Eesti konsortsium, mis vastutab riikliku tähtsusega teadustaristu eesmärkide täitmise ja jätkusuutlikkuse eest. Teadustaristu omanikuks saab olla üks või mitu avaliku, era- või

kolmanda sektori asutust eeldusel, et omanikeriingis on vähemalt üks positiivselt evalveeritud teadus- ja arendusasutus.

5) Riikliku tähtsusega teadustaristu toetus (edaspidi *toetus*) on toetus, mis eraldatakse riikliku tähtsusega teadustaristu tegevustoetuseks, investeringuteks ja rahvusvaheliste teadustaristute algatatud teaduskoostöös osalemiseks.

6) „Teadus- ja arendustegevuse, innovatsiooni ning ettevõtluse arengukava 2021–2035“ (edaspidi *TAIE*) fookusvaldkonnad on arengukava raames kinnitatud eelisarendatavad teadus- ja arendustegevuse, innovatsiooni ja ettevõtluse valdkonnad, millel on oluline võimekus lahendada majanduse ja ühiskonna väljakutseid. Arengukava fookusvaldkondi on viis: digilahendused igas eluvaldkonnas; tervisetehnoloogiad ja -teenused; kohalike ressursside väärimine; nutikad ja kestlikud energialahendused; elujõuline Eesti ühiskond, keel ja kultuuriruum. Esimesed neli fookusvaldkonda, välja arvatud elujõuline Eesti ühiskond, keel ja kultuuriruum, on nutika spetsialiseerumise valdkonnad.

2. peatükk **JUHTIMINE**

§ 4. Eesti Teadusagentuur

Eesti Teadusagentuuri ülesanded:

- 1) moodustada teadustaristu komisjon;
- 2) korraldada teekaardi uuendamist, sealhulgas koostada metoodika, ajakava, kord ja juhendid;
- 3) korraldada toetuste taotlemist, hindamist, määramist ja aruandlust.

§ 5. Teadustaristu komisjon

(1) Teadustaristu komisjon on riikliku teadustaristupoliitika nõuandev kogu, mis nõustab Eesti Teadusagentuuri teekaardi uuendamisel ja toetuste andmisel.

(2) Teadustaristu komisjoni kuuluvad erinevate teadusvaldkondade asjatundjad, Haridus- ja Teadusministeeriumi, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi ja erasektori esindajad ning teiste asjaosaliste esindajad lähtuvalt teadustaristu eripärast.

(3) Teadustaristu komisjoni ülesanded:

- 1) hinnata teekaardi uuendamistaotlusi ning teha Eesti Teadusagentuurile teekaardi uuendusettepanekuid;
- 2) kinnitada iga teadustaristu spetsiifilise tegevuse tulemuslikkuse võtmenäitajad;
- 3) hinnata toetuse taotlusi ja aruandeid ning teha Eesti Teadusagentuurile ettepanekuid rahastamisotsuste asjus.

(4) Teadustaristu komisjon võib otsuste jaoks vajaliku ekspertiisi tegemiseks moodustada ekspertkomisjone.

3. peatükk **EESTI TEADUSTARISTU TEEKAART**

§ 6. Eesmärk

Teekaardi koostamise eesmärk on koondada kokku tervikpilt riigile esmatähtsatest töötavatest ja loodavatest teadustaristutest. Teekaardile kuulumine on eeldus, et selles määruses seatud tingimuste alusel toetust saada.

§ 7. Teekaardi struktuur

Teadustaristu teekaardile kuuluvad nii uued kui ka juba töötavad teadustaristu objektid. Teekaardi teadustaristud on jagatud kahte alamkategoriasse.

1) Eesti teadustaristud – Eestis paiknevad ja Eesti asutuse või asutuste hallatavad teadustaristud, mis võivad samal ajal täita ka hajusate rahvusvaheliste teadustaristute Eesti keskuste ülesandeid.

2) Eesti osalus rahvusvahelistes teadustaristutes – rahvusvahelised teadustaristud või teadustaristu organisatsioonid, kus Eesti on liikmesriik või kus liitumisprotsess on pooleli ning taristud, kus Eesti ei ole liikmesriik, kuid mille kohta teadustaristu komisjon on teekaarti uuendades teinud ettepaneku kanda vastav rahvusvaheline teadustaristu või teadustaristu organisatsioon teekaardile.

§ 8. Teekaardi uuendamine

Teekaarti uuendatakse vähemalt iga viie aasta järel järgmiselt:

1) Teekaardi uuendamise algatab Haridus- ja Teadusministeerium, andes vastava korralduse Eesti Teadusagentuurile.

2) Eesti Teadusagentuur koostab teekaardi uuendamise korra, vormid ja juhendid, mis kooskõlastatakse Haridus- ja Teadusministeeriumiga.

3) Eesti Teadusagentuur kuulutab välja Eesti teadustaristu teekaardi taotluste esitamise tähtaja ja korraldab teadustaristu komisjoni kaasabil taotluste hindamise.

4) Teadustaristu komisjon juhindub kehtiva teekaardi teadustaristute ja uute ettepanekute hindamisel käesoleva määruse § 9 ja §10 toodud kriteeriumidest ja nõuetest.

5) Hindamise tulemusena teeb teadustaristu komisjon Eesti Teadusagentuurile teekaardi uuendamise ettepaneku, esitades teadustaristute kaupa ettepanekud jätkata teadustaristu teekaardil, lisada teekaardile uus teadustaristu, arvata teadustaristu teekaardilt välja ja/või kujundada teadustaristu ümber.

6) Eesti Teadusagentuur esitab teekaardi uuendusettepaneku Haridus- ja Teadusministeeriumile.

7) Teaduspoliitika komisjon ja innovatsioonipoliitika komisjon annavad hinnangu, kuidas teekaart vastab käesoleva määruse § 6 nimetatud eesmärkidele.

8) Teekaart kinnitatakse Vabariigi Valitsuse korraldusega.

§ 9. Hindamiskriteeriumid

Teekaardi uuendamisel tuleb igal teadustaristul, mis on loetletud kehtival teekaardil või pürgib teekaardile, läbida hindamine. Hindamiskriteeriumid on:

1) teaduslik tase, mida hinnatakse teadustaristuga seostatud kõrgetasemeliste publikatsioonide alusel;

2) ulatus ja võimalik mõju – teadustaristu teenib ulatuslikult teadlaskonna, ühiskonna ja ettevõtluse huve, mida näitab ka teadustaristu loomisest ja käigus olemisest huvitatud asutuste arv;

3) asjakohasus – teadustaristu panustab oluliselt Eesti arenguvajaduste lahendamisesse ning TAIE arengukava eesmärkide täitmisesse. Kui valdkonna ministeerium kinnitab teadustaristu olulisust ministeeriumi poliitikaeesmärkide täitmisel, märgitakse koos kinnitusega ka reaalne panus ja vastutus teadustaristu arendamisel ja käigus hoidmisel;

4) kasutatavus – teadustaristu spetsiifikat arvestavad kasutatavuse mõõdikud, kui on võimalik eristada avaliku, era- ja kolmanda sektori kasutust;

5) jätkusuutlikkus – teadustaristu juhtimine tagab taristu jätkusuutlikkuse ja majandusliku toimetuleku;

6) avatud teaduse eesmärkide toetamine – teadustaristu tegevused panustavad teadustööga seotud protsesside ja väljundite avatud juurdepääsuks.

§ 10. Riikliku tähtsusega teadustaristutele rakenduvad nõuded

- (1) Teadustaristu kohta avaldatakse Eesti Teadusinfosüsteemis järgmised andmed:
- 1) teadustaristu kirjeldus, teenuste nimekiri ja juurdepääsutingimused ning kontaktid;
 - 2) teadustaristu tegevuse tulemlikkust kirjeldavad käesoleva määruse § 5 lõike 3 punktis 2 nimetatud võtmenäitajad.
- (2) Kui riikliku tähtsusega teadustaristu kuulub mitmele asutusele, sõlmitakse asutuste vahel konsortsiumileping, milles lepatakse kokku osapoolte vastutus ja kohustused, teadustaristu juhtimismehhanism ning juhtasutus.
- (3) Strateegilisel tasandil juhib teadustaristut nõukogu, kuhu kuuluvad teadustaristu omanike, sihtrühmade ja asjakohaste ministeeriumide esindajad. Nõukogu liikmed ei osale teadustaristu operatiivjuhtimises.
- (4) Operatiivset juhtimismehhanismi, sealhulgas teadustaristu juhti ja meeskonda puudutavad kokkulepped on teadustaristu omaniku pädevuses.

4. peatükk

RIIKLIKU TÄHTSUSEGA TEADUSTARISTU TOETUSE MÄÄRAMISE TINGIMUSED

§ 11. Toetuse eesmärk

Toetuse eesmärk on Eesti teaduse, ühiskonna ja majanduse arenguks vajalike riikliku tähtsusega teadustaristute teenuste kättesaadavus nii avalikule, era- kui ka kolmandale sektorile.

§ 12. Toetatavad tegevused

- (1) Riikliku tähtsusega teadustaristu tegevustoetus (edaspidi *tegevustoetus*) on toetus, mis eraldatakse riikliku tähtsusega teadustaristu tegevuskulude toetamiseks. Toetust saab kasutada vastavalt konkreetse teadustaristu eripärale ja rahastusmudelile.
- (2) Riikliku tähtsusega teadustaristu investeringutoetus (edaspidi *investeringutoetus*) on riigi panus investeringutesse, mis on vajalikud vastava teadustaristu uute teenuste loomiseks, toimivate teenuste kvaliteedi säilitamiseks ja tõstmiseks. Investeringutoetuse abil toetatakse investeringuid maksumusega vähemalt 100 000 eurot. Investeringutoetusega toetatakse riigile olulise teadustaristu üksuste projekteerimist, soetamist, terviklikku väljaarendamist või kaasajastamist, sealhulgas:
- 1) laboriseadmete ja -aparatuuri ning nende käitamiseks vajaliku materiaalse ja immateriaalse vara soetamist ja täiendamist;
 - 2) teadustaristu projekteerimine, ehitamine või rekonstrueerimine ning käitamiseks vajaliku materiaalse ja immateriaalse vara soetamine ja täiendamine;
 - 3) kollektsoonide ja arhiivide, andmebaaside ja muu struktureeritud teabe täiendamine ning nende käitamiseks vajaliku materiaalse ja immateriaalse vara soetamine ja täiendamine;
 - 4) Eesti osalusega rahvusvaheliste teadustaristute loomiseks ja nende töös osalemiseks vajalikud investeringud.
- (3) Rahvusvahelise teadustaristu algatatud teaduskoostöös osalemise toetus (edaspidi *rahvusvahelise teaduskoostöö toetus*) on toetus teadus- ja arenduskoostöök, mille on algatanud rahvusvaheline teadustaristu või teadustaristu organisatsioon, millega Eesti on liitunud Vabariigi Valitsuse korralduse või otsuse alusel või mille liikmelisus on ratifitseeritud Riigikogus, ning mis on loetletud kehtival teekaardil. Rahvusvahelise teaduskoostöö toetusest ei ole lubatud teha investeringuid.

§ 13. Baasteenuste toetamine

(1) Enamiku riikliku tähtsusega teadustaristu teenuste aluseks ja eelduseks on teadusvaldkondade ülene kvaliteetse akadeemilise andmesidevõrgu teenus ning kõrgjõudlusega arvutusvõimsuse ja andmete salvestamise teenused. Neid teenuseid ja nendega seotud investeeringuid toetab Haridus- ja Teadusministeerium otse Eesti Teadusarvutuste Infrastruktuuri ja Eesti Hariduse ja Teaduse Andmesidevõrgu kaudu ning vastav toetus ei ole käesoleva määruse § 12 sätestatud toetuse objekt.

(2) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 esitatud info teenuste ulatuse ja tingimuste kohta on riikliku tähtsusega teadustaristutele avalikult kättesaadav enne teekaardi hindamise protsessi algust või toetuse taotlusvooru avanemist.

(3) Käesoleva määruse § 12 lõike 2 toetuse raames ei toetata baasteenuste skooopi kuuluvaid investeeringuid.

§ 14. Nõuded toetuse taotlusele ja taotlejale

(1) Taotlus esitatakse Eesti teadustaristu teekaardile kantud riikliku tähtsusega teadustaristu toetuse saamiseks. Iga teadustaristu kohta võib esitada ühe taotluse, mis võib koosneda tegevustoetuse ja investeeringutoetuse osast. Rahvusvahelise teadustaristu algatatud teaduskoostöös osalemise toetuse osa saavad lisada käesoleva määruse § 12 lõikes 3 nimetatud taristud.

(2) Toetuse taotleja on riikliku tähtsusega teadustaristu asutus, kes on taristu omanik, konsortsiumi puhul juhtasutus.

§ 15. Taotlemise ja hindamise korraldus ning aruandlus

(1) Toetuse taotlemise, hindamise, määramise ja aruandluse korraldab Eesti Teadusagentuur, lähtudes järgmistest tingimustest:

- 1) Eesti Teadusagentuuril on õigus seada taotletava toetuse piirmäärad;
- 2) toetuse taotlemise, hindamise, määramise ja aruandluse korra ning juhendid, sealhulgas abikõlbulike kulude loetelu koostab Eesti Teadusagentuur.

(2) Eesti Teadusagentuur kooskõlastab korra ja juhendid Haridus- ja Teadusministeeriumiga.

(3) Teadustaristu komisjon:

- 1) hindab igal aastal toetuse taotlusi lähtudes taristu senise tegevuse edukusest ja järgmise aasta planeeritavatest tegevustest ning taristu vastavusest käesoleva määruse § 9 kriteeriumidele ja käesoleva määruse § 10 nõuetele;
- 2) teeb Eesti Teadusagentuurile iga taotluse puhul ettepaneku taotlus täielikult rahuldada, rahuldada osaliselt või mitte rahuldada;
- 3) saab teha käesoleva määruse § 15 lõike 3 punktis 2 nimetatud ettepaneku käesoleva määruse § 12 nimetatud toetuse osade lõikes;
- 4) saab põhjendatud juhul teha ettepaneku toetuse maksmine ennetähtaegselt lõpetada.

§ 16. Eelarve

(1) Taotluses esitatakse tegevuste eelarve ja selle jaotumine partnerite vahel.

(2) Toetuse määr on tegevustoetusel ja investeeringutoetusel kokku kuni 70% ning rahvusvahelise teaduskoostöö toetusel kuni 95%.

(3) Eelarve võib tegevustoetuse ja rahvusvahelise teaduskoostöö toetuse puhul sisaldada kaudseid kulusid kuni 15% ulatuses.

(4) Kui käesoleva määruse §-s 12 nimetatud tegevusteks antav toetus on riigiabi konkurentsiseaduse § 30 lõike 1 mõistes, siis lähtutakse toetuse andmisel Euroopa Komisjoni määrusest (EL) nr 651/2014 „ELi aluslepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamise kohta, millega teatavat liiki abi tunnistatakse siseturuga kokkusobivaks” (ELT L 187, 26.06.2014, lk 1–78) (edaspidi *üldine grupierandi määrus*), preambuli punktidest 48 ja 49 ning artiklist 26, ja sellele kohaldatakse nimetatud määruses ja konkurentsiseaduse §-s 34² sätestatud.

5. peatükk RAKENDUSSÄTTED

§ 17. Teaduskollektsioonide toetuse taotlemine

Haridus- ja teadusministri 1. aprilli 2011. a määruse nr 11 „Teaduskollektsioonidele esitatavad nõuded ning teaduskollektsioonide finantseerimise taotlemise, taotluste läbivaatamise ja finantseerimise otsustamise tingimused ja kord“ alusel toimub viimane taotlusvoor 2023. a sügisel, mille alusel teeb ekspertnõukogu ettepaneku teaduskollektsioonide rahastamiseks 2024. aastal. 2024. a toetuste maht liidetakse alates 2024. aastast vastavaid teaduskollektsioone haldavate asutuste tegevustoetusesse või eraldatakse teadus- ja arendusasutus sihttoetusena.

§ 18. Määruse kehtetuks tunnistamine

Haridus- ja teadusministri 1. aprilli 2011. a määrus nr 11 „Teaduskollektsioonidele esitatavad nõuded ning teaduskollektsioonide finantseerimise taotlemise, taotluste läbivaatamise ja finantseerimise otsustamise tingimused ja kord“ tunnistatakse kehtetuks.

(allkirjastatud digitaalselt)
Kristina Kallas
minister

(allkirjastatud digitaalselt)
Kristi Vinter-Nemvalts
kantsler